

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET BULUT VE AHMET BULUT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/15696)

Karar Tarihi:17/5/2016

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Alparslan ALTAN
Celal Mümtaz AKINCI
Raportör : Nahit GEZGİN
Başvurucular : 1. Ahmet BULUT
2. Ahmet BULUT
Vekili : Av. Emirhan UYSAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuruçuların yakınlarının 1993 yılında güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü ve bu olaya ilişkin etkili bir ceza soruşturması yapılmadığı nedenleriyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 24/9/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine Şırnak Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formları ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvuruların Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek eksikliklerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. 2014/15697 sayılı başvurunun konu bakımından aynı nitelikte bulunması nedeniyle 2014/15696 sayılı başvuru ile birleştirilmesine ve başvurunun bu dosya üzerinden incelenmesine karar verilmiştir.

4 İkinci Bölüm İkinci Komisyonunca 15/1/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim sistemi aracılığıyla erişilen ceza soruşturması dosyası içeriğinden tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvuruçucu 1945 doğumlu Ahmet Bulut 3/6/1993 tarihinde hayatını kaybettiği ileri sürülen Hazım Bulut'un babası, başvuruçucu 1965 doğumlu Ahmet Bulut ise aynı tarihte hayatını kaybettiği ileri sürülen Mehmet Bulut'un kardeşidir.

7. Başvuruçular, yakınlarının 3/6/1993 tarihinde güvenlik güçleri tarafından Şırnak

ili Uludere ilçesi Hilal Kasabası'nda geçici köy korucularının ve diğer köylülerin gözleri önünde kurşuna dizilmek suretiyle öldürüldüğünü ileri sürerek 5/6/2014 tarihinde sorumluların tespit edilerek cezalandırılmalarına karar verilmesi talebiyle Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığına başvuruda bulunmuşlardır.

8. Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı aynı tarihte başvurucuların müşteki sıfatıyla ifadelerini almıştır. Başvurucu 1945 doğumlu Ahmet Bulut'un ifadesinin ilgili bölümü şöyledir:

"03/06/1993 yılında Uludere ilçesi Hilal Kasabasında kızım B.B. yaşıyordu. 03/06/1993 tarihinde köye oğlum Hazım BULUT, kız kardeşini görmek için Hilal Kasabasına gitmişti. Kasabaya bakan karakoldan askerler kasabaya gelmiş ve kızımın eşi S. B.nin evine gitmişler. Oğlum Hazım BULUT'u evden almışlar ve yaya olarak karakola götürmüşler. Daha sonra askerler oğlumu kurşuna dizerek infaz etmişler. Bugüne kadar korktuğum için hiçbir yere başvuruda bulunmadım. Artık korkmadığım için bu olayı gerçekleştiren askerlerden davacı ve şikâyetçiyim.

..."

9. Diğer başvurucu 1965 doğumlu Ahmet Bulut'un ifadesinin ilgili bölümü şöyledir:

"03/06/1993 yılında Uludere ilçesi Hilal Kasabasında yaşıyordum. 03/06/1993 tarihinde köyümüze bakan karakoldan askerler geldi. Askerler iki grup şeklinde bir grup bizim evimize diğer grupta kasabada yaşayan S.B.nin evine gitti. Kapıyı askerler gelince ben açtım. Buyrun komutanım dedim. Yakama yapıştı. 'Geceleyin teröristlere yardım ediyorsunuz' dedi ve vurmaya başladı. Bende öyle birşey olmadığını söyledim. Ancak vurmaya devam etti ve ayağım o günden bugüne sakat kaldı. Hep beraber dışarı çıktık. Diğer askerler ağabeyim Mehmet BULUT'un evine girdi. Abim o günlerde rahatsızdı. Yatağından kaldırıp dışarı çıkarttılar. S. B.nin evinden Hazım BULUT'u aldılar. Hep beraber meydandaydık. Askerlerin başındaki komutan 'Hepiniz Teröristsiniz' dedi. Telsizde birisiyle konuştu. Bizim bulunduğumuz yerin teröristlerle dolu olduğunu söyledi. Telsizle konuşan diğer kişi orayı boşaltın diye cevap verdi. Daha sonra askerler Mehmet BULUT ile Hazım BULUT'u yaya olarak karakola götürdüler. Evimin karşısında bulunan Hoşa mahallesinden panzerlerle askerler benim ve ağabeyim Mehmet BULUT'un evini taradılar. İki ev köşesinden yıkıldı. Evimizle karakol arasında yaklaşık dört kilometreydi. Mehmet BULUT ile Hazım BULUT'un karakolun yanındaki kooperatifin arkasına götürdüler. Orada köy korucuları da vardı. Mehmet BULUT'la Hazım BULUT'u tarayarak öldürdüler. Bugüne kadar korktuğum için hiçbir yere başvuruda bulunmadım. Artık korkmadığım için bu olay gerçekleştiren askerlerden davacı ve şikâyetçiyim

..."

10. Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı 6/6/2014 tarihinde isnat edilen eylemlerin Uludere ilçesinde gerçekleştirildiğinin ileri sürüldüğü gerekçesiyle yetkisizlik kararı vererek soruşturma dosyasını Uludere Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir.

11. Uludere Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma dosyasında söz konusu şikâyetlerin kasten adam öldürme ve mala zarar verme suçları kapsamında olduğunu değerlendirmiş ve 25/6/2014 tarihli ve K.2014/230 sayılı kararıyla kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Müştekiler yapmış oldukları müracaat ile 03/06/1993 günü Uludere ilçesi Hila Beldesinde Mehmet BULUT ve Hazım BULUT'un askerler tarafından infaz edildiklerini, ayrıca askerler tarafından açılan ateş neticesinde evlerinin harap olduğunu belirterek sorumlular hakkında şikâyetçi olmuş iseler de,

Yapılan inceleme neticesinde, suç tarihinden bu güne kadar lehe olan 765 s. Yasa'nın

Başvuru Numarası : 2014/15696

Karar Tarihi : 17/5/201

448/1 ve 102/2 maddeleri uyarınca zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşılma ile zamanaşımı nedeniyle,

Olay hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına (karar vermiştir)."

12. Başvurucuların anılan karara itirazı, Şırnak Sulh Ceza Hâkimliğinin 11/8/2014 tarihli ve 2014/47 Değişik İş sayılı kararıyla kesin olarak reddedilmiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Uludere Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturma dosyası, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı ve itiraz dilekçesi birlikte değerlendirildiğinde; Uludere Cumhuriyet Başsavcılığının itiraza konu kararında bir isabetsizlik bulunmadığı gibi, usul ve yasaya aykırı bir hal de görülmediğinden itirazının reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde (karar verilmiştir)."

13. Nihai karar başvurularda 25/8/2014 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvurularda otuz günlük yasal süresi içinde 24/9/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

B. İlgili Hukuk

14. 13/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun dava zamanaşımı sürelerini düzenleyen 102. maddesi şöyledir:

"Kanunda başka türlü yazılmış olan ahvalin maadasında hukuku amme davası:

1- Ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerde yirmi sene,

2- Yirmi seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasını müstelzim cürümlerde on beş sene,

3- Beş seneden ziyade ve yirmi seneden az ağır hapis veya beş seneden ziyade hapis yahud hidematı ammeden müebbeden mahrumiyet cezalarından birini müstelzim cürümlerde on sene,

4- Beş seneden ziyade olmamak üzere ağır hapis veya hapis yahud sürgün veya hidematı ammeden muvakkaten mahrumiyet cezalarını ve ağır para cezasını müstelzim cürümlerde beş sene,

5- Bir aydan ziyade hafif hapis veya otuz liradan ziyade hafif para cezasını müstelzim fiillerde iki sene,

6- Bundan evvelki bendlerde beyan olunan miktardan aşağı cezaları müstelzim kabahatlerde altı ay geçmesile ortadan kalkar.

..."

15. 765 sayılı mülga Kanun'un dava zamanaşımını kesen sebepleri düzenleyen 104. maddesi şöyledir:

"Hukuku amme davasının müruru zamanı, mahkumiyet hükmü yakalama, tevkif, celb veya ihzar müzekkereleri, adli makamlar huzurunda maznunun sorguya çekilmesi, maznun hakkında son tahkikatın açılmasına dair olan karar veya C. müddeiumumisi tarafından mahkemeye yazılan iddianame ile kesilir.

Bu halde müruru zaman, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeğe başlar. Eğer müruru zamanı kesen muameleler müteaddid ise müruru zaman bunların en sonuncusundadır. İtibaren tekrar işlemeğe başlar. Ancak bu sebepler müruru zaman müdetini 102 nci maddede ayrı ayrı muayyen olan müddetlerin yarısının ilavesi ile baliğ olacağı müddetten

fazla uzatamaz."

16. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 17/5/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

18. Başvurucular yakınlarının 3/6/1993 tarihinde güvenlik güçleri tarafından geçici köy korucularının ve diğer köylülerin gözleri önünde kurşuna dizilmek suretiyle öldürüldüklerini, 5/6/2014 tarihinde bu olaya ilişkin Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulduklarını, soruşturma kapsamında herhangi bir araştırma yapılmayıp yalnızca müşteki sıfatıyla ifadelerinin alındığını, soruşturma sonucunda gerçekleşen dava zamaşımı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiğini oysa olayda dava zamaşımı hükümlerinin uygulanamayacağını belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma ve Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş; maddi ve manevi tazminat ile yeniden soruşturma açılmasına karar verilmesi taleplerinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucular tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16).

20. Başvurucuların yakınlarının güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü ve bu olaya ilişkin etkili bir ceza soruşturması yapılmadığı iddialarının Anayasa'nın 17. maddesinin kapsamında olduğu değerlendirilmiş ve inceleme bu madde kapsamında yapılmıştır.

21. Diğer taraftan başvurucuların iddiaları ve başvuruya konu soruşturma kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler Anayasa'nın 17. maddesinin maddi boyutunun ihlal edilip edilmediği konusunda değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikte kanıt unsuru içermemektedir. Bu şartlar altında başvurucuların yakınlarının güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü iddialarının sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi ancak devletin etkili soruşturma yükümlülüğünü gerektiği gibi yerine getirip getirmediğinin tespiti ile mümkün olabileceğinden başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin de Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutu ile sınırlı olarak yapılması gerekli ve yeterli görülmüştür.

22. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenlerin bireysel başvuru hakkına sahip oldukları kurala bağlanmıştır. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden veya kaybettiği iddia edilen kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak olay nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren yakınları tarafından yapılabilecektir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41). Somut

olayda başvurucular, öldürüldüğü iddia edilen kişilerin sırasıyla babası ve kardeşidir. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

23. 6216 sayılı Kanun'un "*Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi*" kenar başlıklı 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir."

24. Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle genel yargı mercilerinde olağan yasa yolları ile çözüme kavuşturulması esastır. Bireysel başvuru yoluna iddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması içinde giderilememesi durumunda başvurulabilir. Bireysel başvurunun ikincil niteliği gereği başvurucunun ihlal iddialarını öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında sunması, dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermesi gerekmektedir (*Rıfat Bakır ve diğerleri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015, § 45; *Bayram Gök*, B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 18, 19).

25. Diğer yandan ölümün nasıl gerçekleştiğine ve faillerinin kimler olduğuna dair olay yerinden ya da ceset üzerinden elde edilebilen somut bir bilginin bulunmadığı durumlarda daha çok önem arz etmekle birlikte olay hakkında şüpheli herhangi bir şey görmesi ya da duyması olası kişilerin ifadelerinin hiç alınmaması ya da çok geç alınması, yürütülen soruşturmada ölüm olayının nedenini veya sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan önemli bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır (*Yavuz Durmuş ve diğerleri*, B. No:2013/6574, 16/12/2015, § 61; benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Sultan Dölek ve diğerleri/Türkiye*, § 72).

26. Bu kapsamda -özellikle de olayın gerçekleştiği zamanda ve yerde- ilk anda yürütülecek soruşturma işlemleri çok büyük önem arz etmektedir. Geçen zamanla birlikte kaçınılmaz bir şekilde delillerin kaybolması, tanıkların yer değiştirmesi ve yaşananları hatırlamanın güçleşmesi gibi nedenlerle delil toplama ve olayın gerçekleşme şeklini belirlemenin giderek zorlaşacağı açıktır (*Yavuz Durmuş ve diğerleri*, § 62; benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Saygi/Türkiye*, B. No: 37715/11, 27/1/2015, § 48).

27. Somut olayda başvurucular, yakınlarının 3/6/1993 tarihinde güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünü ileri sürmektedirler. Başvurucular bu iddialarını 5/6/2014 tarihine kadar yetkili herhangi bir soruşturma mercii önüne taşımaksızın beklemek suretiyle pasif bir tutum sergilemişlerdir. Başvurucular iddia edilen olayın meydana geldiği tarihten yirmi yılı aşkın bir süre geçtikten sonra etkili bir soruşturma yapılmasının mümkün olamayacağı bir aşamada iddialarını soruşturma makamlarının bilgisine sunmuşlardır. Başvuruların şikâyetleri üzerine derhâl soruşturmaya başlayan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurucuların ifadeleri alındıktan sonra dava zamanaşımı süresinin aşılmış olduğu gerekçesine dayanılarak kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiştir.

28. Başvurucular söz konusu şikâyetlerini zamanında ilgili makamlara iletmemelerine gerekçe olarak "korkmalarını" göstermekte ve bu konuda başkaca bir açıklama yapmamaktadırlar. Başvurucular şikâyetlerinde güvenlik güçleri tarafından üstelik pek çok görgü tanığının olduğunu ileri sürdükleri bir olayda yakınlarının yaşam haklarının kasten ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

29. Başvurucular yaşam hakkının güvenlik güçleri tarafından kasten ihlal edildiği iddialarını içeren başvuruya konu olaya ilişkin olarak söz konusu olayın özelinde ve/veya genel olarak hangi nedenlerle ilgili makamlara, bu kadar uzun bir zaman sonra üstelik olayı

Başvuru Numarası : 2014/15696

Karar Tarihi : 17/5/201

gören pek çok tanığın da bulunduğunu ileri sürmelerine rağmen başvuruda bulunmadıklarını ortaya koyamamışlardır. Hatta başvurularında bu konuda herhangi bir açıklamaya bile yer vermemişlerdir. Başvurucular yıllar sonra başvurularına ilişkin olarak sadece korkmalarını gerekçe göstermiş ancak bu korkunun hangi durumdan kaynaklandığı, ne zamana değin devam ettiği, akabinde ne şekilde bu durumun ortadan kalkıp Cumhuriyet Başsavcılığına başvurdukları gibi hususlarda herhangi bir açıklamada bulunmamışlardır.

30. Bu çerçevede 3/6/1993 tarihinde gerçekleştirildiği iddia edilen olaya ilişkin 5/6/2014 tarihli şikâyet üzerine yürütülen soruşturma sonucunda yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarının gerçekliğinin tespitinin ve varsa sorumluların belirlenerek etkili bir şekilde cezalandırılmalarının sağlanamamış olmasında iddia edilen olay tarihi ile soruşturmanın başlatıldığı tarih arasında geçen yirmi yılı aşkın sürenin etkili olduğu kuşkusuzdur. Anılan zaman zarfında başvurucuların iddialarını -etkili soruşturma yürütülmesinin mümkün olduğu bir dönemde ve bu konuda resen tespit edilmiş veya başvurucular tarafından ortaya konmuş herhangi bir engelleyici durumun mevcudiyeti de söz konusu olmamasına rağmen- soruşturma makamlarının önüne taşımamış olmamalarından bu makamların sorumlu tutulması dolayısıyla yaşam hakkı bağlamında devlet tarafından etkili soruşturma yükümlülüğünün ihlal edildiğinin kabulü mümkün değildir.

31. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan etkili soruşturma (usul) yükümlülüğünün ihlal edilmediği açık olduğundan başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA

17/5/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI